

УДК: 141.319.8:316.324.8

ЧОМУ МИ ПРАГНЕМО ДО ДОСКОНАЛОСТІ, ЯКЩО ВОНА НЕ ДОСЯЖНА?

Чепенко Д.Р.

Науковий керівник – к. філос. н., доц. Старікова Г.Г.

Харківський національний університет радіоелектроніки, каф. філософії
м. Харків, Україна

тел. +38(073)-308-47-14.

This article explores the human desire for excellence and the paradoxical nature of this desire. Despite the recognition that perfection is unattainable, people continue to strive for it, often leading to frustration and disappointment. This article examines various philosophical perspectives on the concept of perfection, including those of Nietzsche. Although the pursuit of perfection can never be fully realized, it can serve as a catalyst for personal growth and self-improvement.

Переконаність у тому, що вдосконалення, як власне, так інших людей, є тією метою, до якої має прагнути людина, має назву «перфекціонізм». Вперше цей термін був використаний в ХІХ столітті. Прихильники перфекціонізму іноді вважають, що вдосконалення людини є не тільки її моральним завданням, а й сенсом всієї людської історії. До таких прихильників можна віднести знаменитих філософів Г.В. Лейбніца, Е. Шефтсбері, М. А. Кондорсе, Х. Вольфа, І. Канта, В. Паулі та інших.

Про вдосконалення людини також говорять концепції, які розвивають ідеї надлюдини, наприклад, Ф. Ніцше у своїй роботі «Так казав Заратустра», а також прихильники марксизму, однак при цьому всі вони пропонують такі засоби досягнення даної мети, з якими ортодоксальні перфекціоністи ніколи не погодились би.

Ф. Ніцше завжди прагнув створити власну «модель», інакше кажучи «архетип» нової людини. В основі «моралі панів», на думку Ніцше, повинні лежати такі принципи:

- «цінність життя» є єдина безумовна цінність;
- існує природна нерівність людей, обумовлена відмінністю їх життєвих сил і рівнем «волі до влади»;
- сильна людина вільна від моральних зобов'язань, вона не пов'язана ніякими моральними нормами.

Сам мислитель був категоричним супротивником будь-яких форм панування масової свідомості. Його надлюдина – гармонійна особистість, в якій поєднуються фізична досконалість, високі моральні й інтелектуальні цінності. Ніцше доволі часто заявляв, що надлюдина – це не те, з чим народжуються, а те, що необхідно виростити самому. І в цьому полягає мета всього людства. Надлюдина – це мета, яку потрібно досягти, щоб повернути людині втрачений сенс буття. Саме слово «надлюдина» Ніцше,

до речі, запозичив з «Фауста» Гете, але вклав у нього абсолютно інший, свій зміст.

«Книга для всіх і ні для кого» – так звучить підзаголовок «Заратустри» Ніцше. Головна думка твору – «Людина – це те, що треба подолати». Не розвинути, не зберегти, не примножити, не зрозуміти чи ще щось. Ні – подолати, згубити, щоб створити місце для надлюдини – тієї, що прийде, але ще в дорозі. «Я ходжу серед людей, як серед уламків майбутнього», – говорив Заратустра. «— Я скажу вам, хто така надлюдина. Людина — це те, що треба здолати. Що ви зробили, аби її здолати? Всі істоти досі створювали щось вище від себе, а ви хочете стати відпливом цієї великої повені й ладні скоріше вернутись до звіра, аніж здолати людину? Що для людини мавпа? Посміховище або нестерпний сором. І тим самим має бути людина для надлюдини — посміховищем або нестерпним соромом. Ви пройшли шлях від хробака до людини, та багато чого у вас залишилося ще від хробака. Колись ви були мавпами, але й досі ще людина є більшою мірою мавпа, ніж декотрі з мавп. Навіть наймудріше із вас — це всього лиш незлагодна і мішанина рослини й химери. Та хіба я кажу вам ставати химерами чи рослинами? Надлюдина — це суть землі. І нехай ваша воля промовить: хай надлюдина стане суттю землі!» [2].

Ніцше вірив, що вдосконалення людини в усіх її формах можливе, він показав у своєму творі весь шлях, який проходить людина до «вищої стадії». Згідно до Ніцше, воля до влади – це не просте прагнення до панування сильного над слабким, але і прагнення зробити слабого сильним. Слабкість відносна і визначається, з одного боку, положенням людини серед інших людей, а з іншого боку – ступенем самопізнання особистості. Особистість вільна і сильна, якщо вона усвідомлює себе особистістю, що може надходити і надходить відповідно до цього усвідомлення. Але усвідомлення не тільки індивідуальне, воно ще соціально і історично. І тільки при виконанні всіх цих умов ми маємо дійсно вільну і моральну людину, що живе у вільному і моральному суспільстві. Вища людина повинна вести людство до досконалості, аж до повної її здійсненості. Вона повинна відновити в собі всі якості людини, подолати її відчуженість, здійснити ідеал цілісної людини, поставити її на місце Бога. Проте людина не знає, що значить стверджувати і самостверджуватися. Їй здається, що це означає розуміти і витримувати випробовування, і чим важчі вони і частіше їй дістаються, тим краще. Для людини реальним є все те, що давить і гнітить. Для неї критерієм активності виступають всі ті, хто перебуває під пресом життєвих обставин, напружується з усіх сил. Піднесена або вища людина готова і до себе поставитися суворо й твердо, вшановуючи суворість і недоступність.

Список використаних джерел

1. Ницше Ф. (2005). Так говорив Заратустра. Харьков: Фолио.